

26. Odpoveď ministra hospodárstva Slovenskej republiky V. Hudáka na interpeláciu poslance Národnej rady Slovenskej republiky J. Mikloška podanú 3. júla 2015 vo veci TTIP

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vazil Hudák
minister

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY			
Dátum začínania:	03 -08- 2015		
Číslo spisu:	PEEAR-581/2015		
Listy:	/	Pri洛hy:	/
RZ	ZH	LU	

Bratislava 29. júla 2015
Č.: 21774/2015-1000-36201

Vážený pán poslanec,

v nadväznosti na Vašu interpeláciu vo veci pripravovanej dohody o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi EÚ a USA (TTIP – Transatlantic Trade and Investment Partnership) si Vám dovoľujem zaslať širšiu informáciu k predmetnej téme. Celkovo ide o zložitú a rozsiahlu problematiku, a preto sú odpovede a vysvetlenia rozdelené do niekoľkých hlavných tematických okruhov.

Transparentnosť a prístup k informáciám

V záujime posilnenia transparentnosti rokovania o TTIP prijala Európska komisia (EK) viacero opatrení na úrovni celej EÚ:

- na webovej stránke EK (DG Trade) je zverejnené veľké množstvo informácií o postupe EK v rokovaniach o TTIP, vrátane pozičných dokumentov a návrhov negociačných textov EÚ za jednotlivé oblasti budúcej dohody. Táto stránka pravidelne informuje o všetkých aktivitách a stretnutiach, na ktorých môžu jednotlivé zainteresované subjekty prezentovať svoje názory a pozície na rôzne aspekty pripravovanej dohody. Zároveň EK po každom negociačnom kole zverejňuje celkový prehľad aktuálneho stavu rokovania;
- EK zverejňuje a pravidelne aktualizuje verejný zoznam dokumentov TTIP, ktoré sú zdieľané s Európskym parlamentom (EP) a Radou EÚ;
- EK publikovala aj tzv. „Reader's Guide“, ktorý vysvetľuje laickej verejnosti princípy tvorby jednotlivých textov negociačných kapitol;
- prístup ku konsolidovaným negociačným textom na ZÚ USA v Bratislave v tzv. „reading room“ majú po súhlase americkej strany experti z tých ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktorých agendy sú predmetom rokovania o dohode TTIP. Vstupy do „reading room“ sú možné v pravidelných termínoch, a to každý pondelok a stredu popoludní, okrem sviatkov USA alebo SR. Túto vyhradenú miestnosť môžu naraz navštíviť maximálne dve osoby, pričom návštevu je potrebné nahlásiť vopred. Elektronické zariadenia (vrátane mobilných telefónov) súce nie sú dovolené, ale experti si môžu pri štúdiu dokumentov robiť poznámky. Texty dostupné v „reading room“ sú expertom plne zrozumiteľné a vedia k nim zaujať kvalifikované stanovisko, ktoré je následne tlmočené EK. EK v zmysle zlepšenia transparentnosti rokovania v súčasnosti pracuje na možnosti zriadenia reading rooms v ústrediach členských štátov EÚ;
- všetci členovia EP majú prístup k dokumentom EÚ, ktoré sú distribuované v režime „vyhradené“; prístup ku konsolidovaným textom TTIP (t.j. spoločné návrhy EÚ a USA strany) majú vybraní poslanci EP v rámci tzv. „reading room“ v Bruseli v budove EK;

- zníženie počtu negociačných dokumentov v režime obmedzeného prístupu, čím sa stanú ľahšie dostupné pre poslancov EP mimo „reading room“;
- EK alebo USA v rámci každého negociačného kola (podľa toho, kde sa kolo koná) organizujú stretnutia so sociálnymi partnermi a NGOs. Cieľom je poskytnúť detailné a aktuálne informácie o priebehu rokovaní. Termíny stretnutí a zoznam účastníkov sú zverejňované na webovej stránke EK venovanej TTIP. Počet účastníkov, tzv. „stakeholders“, je spravidla 200 až 300;
- spolupráca EK (na úrovni komisárky Malmström) s členmi EP v rámci Výboru pre medzinárodný obchod (INTA);
- EK tiež využíva možnosť verejných konzultácií so širokou verejnosťou, ako to bolo napríklad v prípade problematiky riešenia sporov medzi investorom a štátom (tzv. ISDS – investor-to-state dispute settlement);
- koncom januára 2014 EK vytvorila poradnú skupinu („Advisory Group“) zloženú z odborníkov na ochranu spotrebiteľa, zástupcov odborov a rôznych priemyselných odvetví, ktorá má v súčasnosti 16 členov.

Konzultačné a komunikačné aktivity MH SR

K hlavným komunikačným aktivitám Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) na národnej úrovni v rámci SR, ktoré dopĺňajú kroky EK v oblasti transparentnosti, patrí:

- spolupráca a výmena informácií s Radou vlády pre podporu exportu a investícií;
- MH SR spoločne s MZVaEZ SR, MF SR a MPRV SR uskutočnilo niekoľko rokovaní s predsedom Výboru pre európske záležitosti NR SR (VEZ) a ďalšími poslancami NR SR s cieľom objasniť kľúčové ciele a priority SR v dohode TTIP. Zástupcovia NR SR a MH SR sa dohodli na pravidelných stretnutiach po jednotlivých negociačných kolách, v snahe vytvoriť platformu pre kontinuálny dialóg. Ostatné informačné stretnutie s VEZ sa uskutočnilo dňa 20. 5. 2015. Tento parlamentný výbor je tiež jedným z adresátov *všetkých správ zo zasadnutí Výboru pre obchodnú politiku* (TPC) Rady EÚ v Bruseli, v ktorom sa prerokováva problematika TTIP;
- zasielanie informácií vecne príslušným ústredným orgánom štátnej správy, NR SR, SOPK, SARIO, Konfederácií odborových zväzov SR, Slovak Business Agency, zastupiteľským úradom SR v zahraničí, ako aj ďalším výrobným zväzom, podnikateľským združeniam a asociáciám;
- spolupráca s akademickým sektorm, napr. s Ekonomickým ústavom Slovenskej akadémie vied, Ekonomickou univerzitou v Bratislave, Paneurópskou vysokou školou v Bratislave;
- účasť na viacerých odborných diskusiách k téme TTIP;
- spracovanie viacerých informačných brožúr, ktoré sú dostupné v elektronickej forme na webovej stránke MH SR (pod ikonou TTIP).

S cieľom zabezpečiť plnú transparentnosť, informovanosť a vytvoriť priestor pre odborný dialóg, MH SR zorganizovalo 9. októbra 2014 veľkú odbornú konferenciu pod názvom „Nové hospodárske, obchodné a investičné dohody medzi EÚ, Kanadou a USA“ za účasti hlavných negociátorov EK, USA a Kanady, ako aj poslancov NR SR a EP, predstaviteľov štátnej správy, občianskej spoločnosti, zástupcov médií, akademickej obce a diplomatických zastúpení v SR. V tejto súvislosti je potrebné tiež uviesť, že príslušne zodpovední experti MH SR sa zúčastňujú na rôznych seminároch, konferenciách a stretnutiach zameraných na tému TTIP, ktoré sú priebežne organizované odvetvovými asociáciami, profesijnými združeniami, univerzitami, ale aj kritikmi z radov NGOs a poslancov NR SR.

Štandardy a oblasť regulácií

Najdôležitejším prínosom TTIP nebude odstraňovanie ciel, ktoré sú medzi EÚ a USA už na relatívne nízkej úrovni, ale hlavne eliminácia netarifných prekážok obchodu a riešenie regulačných rozdielov medzi systémami oboch strán, najmä v ekonomickej významnejších sektorech, ako sú napr. automobilový sektor, strojárstvo a chemikálie a tiež v oblasti poľnohospodárstva a systému sanitárnych a fytosanitárnych opatrení.

Hlavnými prvkami regulačnej spolupráce by mali byť dobrá regulačná prax, transparentnosť, konzultácie so zainteresovanými stranami, hodnotenie vplyvu, bilaterálna spolupráca medzi regulátormi (t.j. užšia spolupráca regulačných orgánov EÚ a USA pri príprave nových noriem, ako aj pri revízii platných noriem), ako i širšia spolupráca na medzinárodných fórách. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že **právo štátu regulovať vo verejnem záujme, ako aj nezávislosť jednotlivých regulátorov budú zachované.**

Pravidelne sa opakujúce obavy verejnosti a NGOs sa v sektore poľnohospodárstva týkajú hlavne problematiky geneticky modifikovaných potravín (GMOs), sanitárnych a fytosanitárnych opatrení (SPS), dovozov produktov s obsahom hormónov, riešení regulačných rozdielov vo vzťahu k hygienickým štandardom a ochrane spotrebiteľa. Opäťovne je potrebné zdôrazniť, že *dohoda TTIP nebude obsahovať záväzky, ktoré by viedli k zmene legislatívy EÚ. Existujúce vysoké štandardy a stanovené ciele v tomto sektore zostanú nezmenené.* Toto je opakovane a veľmi jasne zdôrazňované tak zo strany EÚ, ako aj USA. Výrobcovia z USA si nemôžu vynútiť prostredníctvom TTIP prístup na trh EÚ pre mäso s obsahom hormónov alebo kurčatá ošetrené chlórom. EÚ zakazuje použitie rastových hormónov, čo dohoda TTIP určite nezmení. EÚ nebude ustupovať od pravidiel dodržiavania hygienických štandardov v celom výrobnom procese.

Rovnako aj existujúce prísne predpisy týkajúce sa GMOs zostanú zachované. Na trh EÚ i USA možno uvádzat len tie GMOs, ktoré dostali povolenie. Žiadosti v EÚ preskúmava Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) a tento systém sa určite nebude meniť.

Ked'že EÚ vo všeobecnosti uplatňuje veľmi vysoký štandard ochrany spotrebiteľa, SR aj ostatné členské štaty EÚ trvajú na zachovaní európskeho harmonizovaného schvaľovacieho procesu a neoslabovanie legislatívy EÚ v tejto oblasti. SR z tohto dôvodu už pri schvaľovaní negociačného mandátu požadovala, aby budúca TTIP neobsahovala záväzky, ktoré by si vyžadovali zmenu európskej legislatívy a túto požiadavku neustále pripomína, podobne, ako aj ďalšie členské štaty. Po vecnej stránke ide o požiadavky, aby sa neznižovali žiadne kvalitatívne, hygienické a bezpečnostné štandardy EÚ a bola tak zachovaná súčasná úroveň ochrany spotrebiteľa najmä v citlivých oblastiach, ako sú geneticky modifikované produkty alebo import produktov s obsahom hormónov.

Služby verejného záujmu sú z rokovani vylúčené a EK nemá mandát o nich rokovať v rámci TTIP. Znamená to, že *služby poskytované vo verejnem záujme zostanú zatvorené pred konkurenciou z ľeských krajín (teda aj z USA).* Vysoká úroveň poskytovania služieb verejného záujmu (dodávky vody, zdravotníctvo, vzdelávanie, sociálne služby) zostane v EÚ zachovaná.

Rokovania o ochrane investícií, vrátane mechanizmu riešenia sporov medzi investorom a štátom, sú pozastavené od marca 2014, keď boli vyhlásené verejné konzultácie v trvaní 3 mesiacov. V ďalšom období EK vyhodnotila získané výsledky a informácie z tejto konzultácie a aj na ich základe *v súčasnosti finalizuje nový reformovaný návrh kapitoly o ochrane investícií.* Pri príprave tohto návrhu EK vychádza aj z odporúčaní EP k rokovaniom o TTIP, ktoré EP schválil dňa 8. júla 2015.

V súvislosti s citlivou otázkou ISDS je potrebné uviesť, že tento mechanizmus neovplyvňuje suverenitu SR. Medzinárodné bilaterálne investičné dohody (ako i budúca

TTIP) nebránia štátom v prijímaní novej legislatívy, a teda regulačné právomoci SR (ako aj ostatných členských štátov EÚ) zostanú zachované a európske i národné štandardy nebudú oslabované. Navyše, ak by sa aj v arbitráži preukázalo porušenie medzinárodnej investičnej dohody priatím spornej legislatívy, arbitrážne tribunály nemôžu štátu v rozsudku prikázať zmenu legislatívy, môžu iba nariadiť zaplatenie kompenzácie v prípade preukázania porušenia medzinárodnej investičnej dohody.

Problematika ochrany investícií je v priamej pôsobnosti MF SR, ktoré si je vedomé, že vyrokováním vyváženej investičnej kapitoly a po nadobudnutí platnosti TTIP bude môcť SR ukončiť pôvodnú bilaterálnu investičnej dohodu (BIT) s USA (platnú od 19. 12. 1992). Pre SR znamená TTIP jedinečnú šancu, ako nahradiť starú, nevýhodnú BIT s USA novou, vyváženou a reformovanou kapitolou o ochrane investícií.

Výsledná dohoda TTIP bude obsahovať osobitnú kapitolu o udržateľnosti, ktorá sa bude okrem iného týkať aj *pracovných a environmentálnych štandardov*. V praxi to bude znamenať, že *hospodársky rast, úspora nákladov a rozvoj obchodu a investícií sa nebudú realizovať na úkor pracovných, sociálnych a environmentálnych štandardov*. Čo sa týka dohovorov Medzinárodnej organizácie práce (ILO), nebudú prijaté žiadne záväzky, ktoré by znižovali rozsah a úroveň prijatých dohovorov v tejto oblasti. EÚ sa usiluje o dosiahnutie dobrých záväzkov a implementáciu kľúčových konvencí ILO, ako aj o záväzky vo vzťahu k ratifikácii ďalších konvencí ILO zo strany USA. Konvencie ILO a pracovné štandardy sú v USA implementované spravidla na federálnej úrovni, ktorú bude preto potrebné pokryť v budúcej dohode.

Prínos pre malé a stredné podniky (MSP)

Základným cieľom TTIP je dosiahnuť to, aby MSP z EÚ a USA s počtom zamestnancov menším ako 400 mohli predávať a vyvážať oveľa jednoduchšie ako v súčasnosti, čo bude viest' k rastu ich podnikania. Jedným z výsledkov dohody by mala byť zlepšená informovanosť podnikov z krajín EÚ, najmä ohľadom možností vývozu, dovozu a investovania v USA (napr. o výške colných sadzieb, daniach, colných procedúrach, trhových príležitostach). Základnými aspektmi spolupráce EÚ a USA v tejto oblasti sú transparentnosť a vytvorenie samostatného výboru pre MSP. EK v súčasnosti vyhodnocuje výsledky prieskumu k MSP a následne bude publikovať správu. Cieľom prieskumu bolo získanie informácií od MSP o prekážkach v obchode, s ktorými sa najčastejšie stretávajú pri obchodovaní s USA.

Rozdelenie kompetencií v oblasti spoločnej obchodnej politiky v rámci EÚ

MH SR je kompetentný gestorský orgán zodpovedný za prípravu a presadzovanie pozícii SR pri rokovaniach EÚ s tretími krajinami o preferenčných dohodách o voľnom obchode, vrátane rokovania o TTIP. V zmysle článku 207 Zmluvy o fungovaní EÚ je spoločná obchodná politika v kompetencii EÚ a jej výkon zabezpečuje Európska komisia (DG Trade). V súlade s týmto rozdelením kompetencií sa SR, ani ostatné členské štaty EÚ, priamo nezúčastňujú rokovania s USA o TTIP a v mene EÚ vyjednáva EK. Členské štaty EÚ sú o priebehu a čiastkových výsledkoch rokovania priebežne informované v príslušnom orgáne Rady EÚ, ktorým je Výbor pre obchodnú politiku (Trade Policy Committee – TPC), ktorý je zriadený priamo Zmluvou o fungovaní EÚ (článok 207). V tomto výbere zároveň členské štaty tvoria spoločné pozície EÚ, ktoré EK následne presadzuje na rokovaniach s tretími krajinami, vrátane USA.

MH SR jednotlivé národné pozície SR aktívne konzultuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, výrobnými a podnikateľskými zväzmi, združeniami a asociáciami, ako aj so širšou odbornou verejnosc'ou. Ako bolo spomenuté vyššie, MH SR spoločne s MZVaEZ SR, MF SR a MPRV SR uskutočnilo aj niekoľko informačných stretnutí s predsedom VEZ a ďalšími poslancami NR SR. Zároveň v rámci internej prípravy SR na ministerské zasadnutia Rady EÚ

pre zahraničné veci (časť obchod), na programe ktorých je problematika TTIP, sú najvyšší predstaviteľia MH SR prizývaní na riadne rokovania VEZ.

Aj keď MH SR nie je priamym účastníkom rokovania s USA, presadzuje záujmy a pozície SR prostredníctvom výboru TPC tak, aby vynegociovaná dohoda TTIP zohľadňovala prioritné záujmy SR a bola prínosná pre rast slovenskej ekonomiky.

S pozdravom

U.2. M. M.

Vážený pán
Jozef Mikloško
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava